

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการชำระหนี้บัตรเครดิต¹

สิริภา ฤทธิฉิม²

จากการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการชำระหนี้บัตรเครดิต ซึ่งเกี่ยวข้องกับการควบคุมทวงถามหนี้บัตรเครดิต การเรียกดอกเบี้ยบัตรเครดิตไม่เป็นธรรม ความรับผิดชอบของผู้ถือบัตรเครดิต ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ.2523 พระราชบัญญัติ ว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ถึงประวัติความเป็นมา แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมทวงถามหนี้บัตรเครดิต โดยจากการศึกษาทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา ความหมายของบัญญัติของการควบคุมการทวงถามหนี้บัตรเครดิต การชำระหนี้บัตรเครดิต ซึ่งปัจจุบันธุรกิจทวงถามหนี้เข้ามามีบทบาทต่อเจ้าหนี้ที่ปล่อยกู้บัตรเครดิต ทั้ง ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน และผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน หรือ Non-Bank ที่จะดำเนินการทวงถามหนี้แก่เจ้าหนี้ดังกล่าว ซึ่งจะไม่สามารถควบคุมการทวงถามหนี้ ประกอบกับหนี้สินเชื่อต่างๆ เช่น สินเชื่อบัตรเครดิต ซึ่งจะกระทบสิทธิของเจ้าหนี้ หรือกรณีทุจริตของผู้ถือบัตรเครดิตที่ดี อัตราเรียกดอกเบี้ยที่สูงเกินไป ซึ่งจะสร้างความเสียหาย สร้างความเลื่อมล้ำต่อสังคมเป็นอย่างมาก โดยผู้เขียนได้ศึกษากฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจทวงถามหนี้ตามพระราชบัญญัติ การทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ประกอบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ พร้อมทั้งได้ศึกษากฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ หรือ สหราชอาณาจักร

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการควบคุมทวงถามหนี้บัตรเครดิต การเรียกดอกเบี้ยบัตรเครดิตไม่เป็นธรรม ความรับผิดชอบของผู้ถือบัตรเครดิต หลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

จากการศึกษาประเด็น ปัญหาเกี่ยวกับผู้ถือบัตรเครดิตดำเนินการ โอนย้ายถ่ายเทพทรัพย์สินให้ผู้อื่น ซึ่งบัตรเครดิตเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ออกบัตร (Issuer) ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ และผู้ประกอบการบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-bank) ออกให้แก่ลูกหนี้ผู้ถือบัตรเครดิต ในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงินหรือผู้ให้สินเชื่อ ก็จะเกิดสิทธิตามสัญญาในการใช้สิทธิเรียกร้องตามสัญญาได้ โดยวิธีปฏิบัติของพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 เจ้าหนี้หรือผู้ออกบัตรเครดิตจะดำเนินการติดตาม

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการชำระหนี้บัตรเครดิต โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จรัด เล็งวิทยา และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนียผล และรองศาสตราจารย์จตุพร วงศ์ทองสรรค์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต(ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ทวงถามหนี้หลังจากที่เริ่มผิณัดชำระหนี้บัตรเครดิต จะมีกระบวนการในการติดตามให้ชำระหนี้ก่อนถึงวันครบกำหนด โดยการส่งข้อความ การส่งอีเมลล์ ส่งหนังสือทวงถาม หรือแม้กระทั่งการโทรศัพท์เพื่อย้ำเตือน แต่หากผู้ถือบัตรยังเพิกเฉยไม่ยอมชำระหนี้บัตรเครดิต หลังจากที่เกินกำหนดวันที่ครบชำระแล้ว ทางธนาคารก็จะทำการติดตามทวงถามหนี้อย่างเป็นทางการอีกครั้ง ซึ่งกระบวนการในปัจจุบัน ธนาคารผู้ออกบัตรมักจะไม่ทำเองเพราะสิ้นเปลืองบุคลากรและเวลาเป็นอันมาก จึงมักจะจ้างบริษัทภายนอก ที่ดำเนินกิจการด้านการติดตามทวงถามหนี้โดยเฉพาะให้มาดำเนินการแทน โดยมักมีข้อตกลงในการจ่ายค่าตอบแทนให้ตามยอดเงินที่ตามเก็บได้จากหนี้บัตรเครดิต ปัญหาเกี่ยวกับผู้ถือบัตรเครดิต คือ การคิดหนี้บัตรเครดิตกระทั่งถูกฟ้องร้องดำเนินคดี ลูกหนี้มักดำเนินการโอนย้ายถ่ายเททรัพย์สินให้ผู้อื่น ในกรณีที่ผู้ถือบัตรผิณัดชำระหนี้แก่ผู้ออกบัตร ซึ่งหลังจากได้รับการทวงถามจากเจ้าหนี้แล้ว ถือว่ารู้หรือควรรู้แล้วว่าเจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล ทั้งนี้เพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนการโอนทรัพย์สินไปยังบุคคลอื่นถือว่าผิณฐานโกงเจ้าหนี้ ซึ่งต้องรับผิณตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 350 ซึ่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ไม่ได้กำหนด เรื่อง ความไม่สุจริตของลูกหนี้ ในการดำเนินการโอนย้ายถ่ายเททรัพย์สินให้ผู้อื่นไว้ ใน ทั้งนี้เพื่อป้องสิทธิของผู้ทวงถามหนี้ จึงทำให้ยังคงพบปัญหากรณีดังกล่าว ซึ่งไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์กับการออกพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับความเป็นธรรม ซึ่งยังไม่ครอบคลุมธนาคารพาณิชย์ และผู้ประกอบการบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-bank) ทุกสถาบันแต่อย่างใด ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหากรณีดังกล่าว เห็นควรแก้ไขให้กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับและควบคุมการทวงถามหนี้กำหนดเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อห้ามในการ โอนกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สินให้ผู้อื่นเพื่อไม่ให้เจ้าหนี้บัตรเครดิตไม่ได้รับชำระหนี้ ทั้ง ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน และผู้ประกอบการที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน หรือ Non-Bank อย่างชัดเจน เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประเด็นปัญหาที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมการทวงถามหนี้บัตรเครดิต การทวงถามหนี้ในปัจจุบันมีการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อลูกหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง การคุกคามโดยขู่เข็ญ การใช้กำลัง ประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จ ตลอดจนการสร้างความคิดเห็นร้ายาณาญให้แก่บุคคลอื่น ประกอบกับปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทวงถามหนี้และการควบคุมการทวงถามหนี้ไว้เป็นการเฉพาะกฎหมายการทวงถามหนี้ฉบับนี้ใช้บังคับกับเจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้ให้สินเชื่อ ผู้ประกอบการธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วย การคุ้มครองผู้บริโภค และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีสิทธิได้รับชำระหนี้อันเกิดจากการกระทำที่เป็นทางการค้าปกติพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ.2558 แม้เจ้าหนี้จะมีสิทธิทวงถามหนี้เพื่อให้ได้รับชำระหนี้คืนก็ตามแต่การทวงถามหนี้ยังคงพบว่ามีลักษณะไม่เหมาะสมต่อลูกหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง การคุกคามขู่เข็ญ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียงรวมถึงการให้ข้อมูลเท็จ การสร้างความเดือนร้อนรำคาญ

ให้แก่ลูกหนี้และผู้อื่นในกรณีโพสต์ข้อความทวงหนี้ผ่านช่องทางออนไลน์ หากระบุตัวบุคคลชัดเจน และเป็น การยืนยันข้อเท็จจริง แต่ไม่มีการระบุถึงหากมีความเสี่ยงต่อลูกหนี้บัตรเครดิต จะต้องมีการดำเนินการอย่างไร ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น กฎหมายไทยมิได้มีบทบัญญัติเป็นกฎหมายพิเศษโดยเฉพาะในการให้ความคุ้มครอง ลูกหนี้โดยจะมีเฉพาะบทลงโทษทางอาญาและโทษปรับเท่านั้น เกี่ยวกับเรื่องค่าเสียหายทางแพ่งและละเมิดจาก การติดตามทวงหนี้โดยมิชอบด้วยกฎหมายในการกำหนดค่าเสียหายให้ลูกหนี้ และการคุ้มครองผู้บริโภค (Consumer services) หรือ ลูกหนี้ที่มีคุณภาพอันจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยพัฒนาก้าวหน้าอย่างยั่งยืน (เมื่อการควบคุมทวงถามหนี้บัตรเครดิตในประเทศไทย ไม่ได้มีการควบคุมการทวงถามหนี้จากผู้ประกอบธุรกิจ ทวงถามหนี้ให้เรี่ยรื้อเกี่ยวกับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นตัวเงินเพียงแต่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการ ละเมิดในฐานะลูกหนี้กับเจ้าหนี้เท่านั้น ซึ่งประเทศไทยไม่ได้มีการเรี่ยรื้อเกี่ยวกับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นตัวเงิน จึงเห็นควรแก้ไขให้ประเทศไทยสามารถเรียกค่าเสียหายเป็นตัวเงินจากเจ้าหนี้ หรือผู้ให้สินเชื่อได้ โดย เป็นค่าเสียหายที่เกิดขึ้นที่แท้จริง สำหรับการควบคุมการทวงถามหนี้ผ่านช่องทางออนไลน์ยังคงขาดประสิทธิภาพ เห็นควรแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยให้กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นหน่วยงานที่ กำกับและควบคุมการทวงถามหนี้ ดำเนินการควบคุมและบริหารจัดการกรณีหากมีการถูกข่มขู่คุกคามลูกหนี้บัตร เครดิตในช่องทางออนไลน์ให้ครอบคลุมชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ประเด็นปัญหาที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิการเรียกดอกเบี้ยบัตรเครดิตไม่เป็นธรรม ปัจจุบันผู้ประกอบการ ธุรกิจ Non-Bank มีการคิด ดอกเบี้ยเกินกว่าอัตรากฎหมายกำหนด เช่น ผู้ประกอบธุรกิจ Non-Bank บางรายเรียก ดอกเบี้ยโดยอาศัยค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย และค่าบริการต่างๆ เป็นผลประโยชน์ตอบแทนจากการให้สินเชื่อ มีลักษณะเช่นเดียวกับดอกเบี้ยตามที่ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการ ในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับอนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจ Non-Bank สามารถเรียกเก็บได้ แต่รวมแล้วต้องไม่เกินกว่าอัตรา ร้อยละ 28 ต่อปี ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจ Non-Bank มักใช้สิทธิเรียกเก็บ ผลประโยชน์ตอบแทนเต็มร้อยละ 28 ต่อปี และผู้ประกอบการธุรกิจ Non-Bank บางรายยังเรียกผลประโยชน์ตอบ แทนสูงเกินกว่าที่ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ อย่างไรก็ตามปัญหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 มาตรา 4 ไม่ได้กำหนดการควบคุมให้ชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิการ เรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยที่เกินกว่าอัตราที่กำหนดของบริษัทเอกชนที่มีธนาคารพาณิชย์ (Non Bank) ซึ่งประเทศ ไทยยังคงไม่มีกฎหมายที่ใช้สำหรับการกำกับควบคุมการประกอบธุรกิจสินเชื่อของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ใช่ สถาบันการเงิน หรือ Non-Bank ไว้โดยเฉพาะ สำหรับความรับผิดชอบทางอาญาในกรณีเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 มาตรา 4 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือ ปรับ ไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (1) เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งการเรียกดอกเบี้ย เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เมื่อพิจารณาอัตราโทษความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ยังคงมีอัตราโทษที่ไม่เหมาะสม

เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์และสภาวะแวดล้อมในปัจจุบันที่มีรูปแบบในการดำเนินธุรกิจการให้สินเชื่อหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีกระบวนการแตกต่างกันไปเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย แต่ในที่สุดแล้วหากมีการกระทำความผิดควรจะต้องมีการรับผิดชอบ ตามโทษ 1) ประหารชีวิต 2) จำคุก 3) กักขัง 4) ปรับ หรือ 5) ริบทรัพย์สิน กรณีนี้แม้ผู้ให้สินเชื่อจะได้รับโทษทางอาญาก็ยังคงไม่เหมาะสมต่อผลประโยชน์ที่ผู้ให้สินเชื่อได้รับ แต่การบังคับโทษทางอาญามีเพียงโทษจำคุก หรือ โทษปรับ จึงทำให้ผู้ให้สินเชื่อไม่เคารพหรือยำเกรงหรือกลัวต่อบทลงโทษดังกล่าว จึงเห็นได้ว่ายังไม่สอดคล้องในอัตราส่วนของโทษในกรณีความรับผิดชอบทางอาญาในการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา โดยโทษดังกล่าวเป็นบทลงโทษที่ไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นและเป็นมาตราเดียวที่กำหนดคดีตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 มาตรา 4 เพียงเท่านั้น ประกอบกับอัตราโทษดังกล่าวเป็นอัตราโทษที่เข้าเกณฑ์ที่ศาลอาจจะใช้ดุลยพินิจรอกำหนดโทษหรือรอการลงโทษไว้ได้ ตามประมวลอาญามาตรา 56 กรณีนี้หากมีอัตราโทษจำคุก หรือ โทษปรับ อาจทำให้ผู้ให้บริการสินเชื่อกระทำความผิดโดยไม่คำนึงถึงผลของโทษที่ตนเองได้กระทำความผิดนั้น โดยจะต้องแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้กระทำไปโดยไม่เหลียวแลต่อสังคมยึดประโยชน์เป็นส่วนตน หรือกระทำไปโดยมีเจตนาร้ายแรงเป็นพิเศษ ไม่คำนึงถึงความสงบสุขของสังคม เพราะหากเกิดความเสียหายร้ายแรงหรือส่งผลกระทบต่อร่างกายจิตใจ สิทธิเสรีภาพ อย่างร้ายแรง ก็ไม่สามารถกำหนดโทษให้ได้สัดส่วนได้

ดังนั้น แม้ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยมีการอนุญาตให้เรียกเก็บได้ที่ร้อยละ 18 ต่อปี สำหรับในกลุ่มธนาคารพาณิชย์นั้นสามารถเรียกดอกเบี้ยสูงกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ได้ เนื่องจากมีการอ้างถึงความจำเป็นในสภาพเศรษฐกิจ และเพื่อขვენการบังคับใช้ ประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ มาตรา 654 และอนุญาตให้สถาบันการเงินเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าร้อยละ 15 ต่อปีได้ โดยรัฐมนตรีกระทรวงการคลังเป็นผู้ประกาศอัตราดอกเบี้ยตามคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยก็ตามและประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ อนุญาตให้ผู้ประกอบธุรกิจ Non-Bank สามารถเรียกเก็บได้แต่รวมแล้วต้องไม่เกินกว่าอัตรา ร้อยละ 28 ต่อปี อย่างไรก็ตามผู้ประกอบธุรกิจ Non-Bank ยังเรียกผลประโยชน์ตอบแทนสูงเกินกว่าที่ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ จึงเห็นควรแก้ไขให้ประเทศไทย โดยกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้อัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน และบริษัทที่ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช่สถาบันการเงิน (Non Bank) เป็นลำดับขั้นร้อยละต่อปี ตามยอดเงินกู้หรือยอดเงินค้างชำระของดอกเบี้ยบัตรเครดิต เพื่อประสิทธิภาพการกำกับควบคุมดูแล และเพื่อจูงใจให้ผู้ให้บริการบัตรเครดิตไม่เป็นที่สูง เพราะหากเป็นหนี้บัตรเครดิตสูงก็ต้องชำระดอกเบี้ยเพิ่มตามขั้นอัตราดอกเบี้ย ทั้งนี้ เพื่อให้ชัดเจนเกี่ยวกับดอกเบี้ยกรณีดอกเบี้ยบัตรเครดิต และให้เท่าเทียมกันทั้ง ธนาคารรัฐ รัฐวิสาหกิจ ธนาคารพาณิชย์ และบริษัทเอกชน ที่มีใช่ธนาคารพาณิชย์ (Non Bank) เพื่อประโยชน์สาธารณะ และเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และความ

ยุติธรรมทางสังคมให้มีประสิทธิภาพกว่าเดิมเพื่อความเป็นธรรมและเท่าเทียมกันเพื่อประโยชน์สาธารณะ และเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และความยุติธรรมทางสังคมให้มีประสิทธิภาพกว่าเดิม สำหรับความรับผิดชอบทางอาญาในกรณีเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 มาตรา 4 ยังคงมีอัตราโทษที่ไม่เหมาะสม ทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ แม้จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยเพิ่มโทษแล้วก็ตาม เห็นควรแก้ไขให้ประเทศไทยโดยกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดเพิ่มบทลงโทษ และเพิ่มบทลงโทษสำหรับความผิดให้รับโทษหนักขึ้น หรือเพิ่มขึ้น ตามการกระทำความผิด

ประเด็นปัญหาที่สี่ ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ถือบัตรเครดิต ความรับผิดชอบในหนี้บัตรเครดิตผู้ถือบัตรจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในหนี้ดังกล่าว ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ถือบัตรเครดิต เจ้าของบัตรหลายคนที่มีปัญหาเรื่องบัตรเครดิตหายหรือถูกขโมยไปและผู้ขโมยนำบัตรเครดิตไปรูดซื้อสินค้า แม้เจ้าของบัตรจะโทรไปที่ธนาคารเพื่ออายัดบัตรเครดิตแล้ว แต่ธนาคารก็ยังยืนยันที่จะให้เจ้าของบัตรเป็นผู้รับผิดชอบในจำนวนเงินเหล่านั้นอยู่ดี ตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 มาตรา 4 อนุ 8 ผู้ถือบัตรต้องรับผิดชอบหนี้ ธนาคารมักอ้างถึงข้อกำหนดที่อยู่ในเงื่อนไขการใช้บัตรเครดิตว่าในกรณีที่บัตรสูญหาย ถูกโจรกรรม หรือมีการทำธุรกรรมผ่านบัญชีบัตรโดยบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าของบัตร เจ้าของบัตรจะต้องแจ้งให้ธนาคารทราบทันทีเพื่อระงับการใช้บัตรรวมถึงยกเลิกหนี้สินเมื่อได้รับแจ้งธนาคารจะทำการระงับการให้บริการบัตรเครดิตดังกล่าวภายใน 5 นาที แต่อย่างไรก็ตามเจ้าของบัตรจะต้องรับผิดชอบในจำนวนหนี้สินที่เกิดขึ้นก่อนการแจ้งดังกล่าวหากมีผู้นำบัตรเครดิตไปใช้ กฎหมายเกี่ยวกับบัตรเครดิตของประเทศไทยนั้นไม่มีบทบัญญัติไว้โดยเฉพาะในรูปของพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับธุรกรรมบัตรเครดิต และจากปัญหาดังกล่าวจึงเห็นควรแก้ไขให้ประเทศไทยโดยสำนักงานกฤษฎีกา ให้สามารถจำกัดความรับผิดชอบของผู้ถือบัตร และให้เป็นภาระของผู้ออกบัตรในการพิสูจน์ความรับผิดชอบของผู้ถือบัตร ประกอบกับต้องให้สามารถเรียกให้ผู้ขโมยบัตรไปใช้ต้องรับผิดชอบโดยชำระดอกเบี้ย เบี้ยปรับ ค่าใช้จ่ายหรือประโยชน์อื่นใด

จากการศึกษาค้นคว้ามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการชำระหนี้บัตรเครดิต ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ.2523 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับผู้ถือบัตรเครดิตดำเนินการ โอนย้ายถ่ายเทพทรัพย์สินให้ผู้อื่น ผู้ศึกษาพบว่า ข้อเสนอแนะ คือ

เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 โดยให้แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 10 บรรทัดสอง ลูกหนี้หรือลูกหนี้บัตรเครดิต หากไม่ชำระหนี้แก่ผู้ทวงถามหนี้กรณีโดยมีพฤติกรรมไม่สุจริต ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน และผู้ประกอบการธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน หรือ Non-Bank ไม่สามารถดำเนินการโอนโอนย้ายถ่ายเททรัพย์สินทรัพย์สินได้ทั้งก่อนและหลังถูกฟ้องร้องดำเนินคดี

2. ปัญหาการควบคุมการทวงถามหนี้บัตรเครดิต ผู้ศึกษาพบว่าข้อเสนอแนะ คือ

เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 โดยให้แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 11 ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะดังต่อไปนี้

(1) การใช้ความรุนแรง หรือการกระทำที่นำไปสู่ความเสียหายต่อร่างกาย ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ในสื่อโซเชียลและช่องทางออนไลน์ และเห็นควรให้สามารถฟ้องร้องใช้สิทธิในการได้รับความเสียหายค่าเสียหายหรือค่าทดแทนเป็นตัวเงินได้

(6) ให้ระบุเพิ่มเติมเกี่ยวกับกรณีกำหนดการทวงถามหนี้โดยถูกข่มขู่คุกคามด้วยวาจา นอกเหนือจากการทวงถามหนี้ การทวงถามหนี้ทั้ง ในสื่อโซเชียลและช่องทางออนไลน์

3. ปัญหาสิทธิการเรียกดอกเบี้ยบัตรเครดิตไม่เป็นธรรม ผู้ศึกษาพบว่าข้อเสนอแนะ คือ

เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ.2523 โดยให้แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 4 กรณีดอกเบี้ยบัตรเครดิตทั้งธนาคารพาณิชย์ และบริษัทที่ประกอบธุรกิจบัตรเครดิตที่มีใช้ สถาบันการเงิน (Non Bank) ให้กำหนดอัตราดอกเบี้ยโดยปรับดอกเบี้ยให้ลดลงเป็นลำดับขั้นร้อยละต่อปี ตามยอดเงินกู้หรือยอดเงินค้างชำระของดอกเบี้ยบัตรเครดิต

และเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2560 โดยให้แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา 4 บุคคลใดให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงินหรือกระทำการใดๆ อันมีลักษณะเป็นการอำพรางการให้กู้ยืมเงิน หรือผู้ให้บริการสินเชื่อโดยมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษ (1) เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ 1) ประหารชีวิต 2) จำคุก 3) กักขัง 4) ปรับ หรือ 5) ริบทรัพย์สิน และหากกรณีผู้กระทำความผิดอันตรายเป็นพิเศษสำหรับความผิดนั้นให้รับโทษหนักขึ้น หรือเพิ่มขึ้น ตามการกระทำความผิด

4. ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ถือบัตรเครดิต เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจบัตรเครดิตเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา (ฉบับที่ 4) ข้อ 3 อนุ (6) ซึ่งจัดตั้งตามมาตรา 35 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 โดยให้แก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ 3 อนุ (6) กรณีมีการลักขโมยบัตรเครดิตไปใช้โดยไม่ได้ได้รับความยินยอมของผู้ถือบัตรเครดิต ก่อนมีการแจ้งผู้ให้บริการบัตรเครดิตให้จำกัดความรับผิดชอบของผู้ถือบัตร และให้เป็นภาระของผู้ออกบัตรในการ พิสูจน์ความรับผิดชอบของผู้ถือบัตร ประกอบกับต้องให้สามารถเรียกให้ผู้ขโมยบัตรไปใช้ต้องรับผิดชอบโดยชำระ ดอกเบี้ย เบี้ยปรับ ค่าใช้จ่ายหรือประโยชน์อื่นใด

เอกสารอ้างอิง

ปรีมพร นวลปาน “ปัญหาในการใช้สิทธิทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้ตามกฎหมาย ว่าด้วย การทวงถามหนี้” วารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 เดือน เมษายน – มิถุนายน 2563 นิติศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขากฎหมายเอกชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2563

หยุด แสงอุทัย, การกำหนดโทษสำหรับความผิดในประมวลกฎหมายอาญา,” คู่มือพหุ 7, เล่ม 8, สิงหาคม , 2503, หน้า 931.